

मनसुन पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजना २०७८

प्रदेश सरकार

गण्डकी प्रदेश

मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

पोखरा

आषाढ २०७८

मनसुन पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजना २०७८

विषयसूची

परिचय

१.१ प्रदेशको परिचय:

१.२ योजनाको पृष्ठभूमि (संक्षिप्त विपद्को स्थिति, योजनाको आवश्यकता, औचित्य)

२. मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य

३. कार्ययोजना निर्माण प्रक्रिया

४. सम्भावित जोखिमको विश्लेषण

४.१ पहिरो

४.२ बाढी

४.३ कोभिड १९

५. पूर्वतयारी र प्रतिकार्य सम्बन्धी मुख्य योजना

५.१ प्रभावमा आधारित मनसुन पूर्वसूचना प्रणाली

५.२ खुला स्थानको पहिचान, विकास र उपयोग

६. आपतकालिन सामाग्रीहरूको निकायगत क्षेत्रहरूमा उपलब्ध श्रोत साधनहरूको आंकलन

७. विषयगत मन्त्रालय र सरोकारवाला निकाय संग सम्बन्धित पुर्वतयारी र प्रतिकार्य जिम्मेवारीहरू

८. नेपाली सेना, शसस्त्र प्रहरी बल नेपाल र नेपाल रेडक्रस सोसाईटी

९. लक्षित जनसंख्या (विषयगत क्षेत्रहरू अनुसार)

अनुसूचीहरू

अनुसूची १: विषयगत क्षेत्र र क्षेत्रगत सहयोगी निकायहरूको विस्तृत पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाहरू

अनुसूची २: प्रदेश तथा जिल्ला स्तरीय सम्पर्क नम्बरहरू

अनुसूची ३: वर्षामापन केन्द्रहरू

अनुसूची:४: खुला स्थानहरूको विवरण

अनुसूची:५: नेपाली सेना संग हाल सम्म मौज्दात रहेको प्रतिकार्य सामाग्रीहरूको सूची

अनुसूची:६: सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल संग हाल सम्म मौज्दात रहेको प्रतिकार्य सामाग्रीहरूको सूची

अनुसूची:७: नेपाल प्रहरी संग हाल सम्म मौज्दात रहेको प्रतिकार्य सामाग्रीहरूको सूची

परिचयः

पृष्ठभूमिः

१.१ प्रदेशको परिचय

गण्डकी प्रदेश

नेपालको सात प्रदेशहरू मध्ये गण्डकी एक प्रदेश हो जो नेपालको मध्य भागमा अवस्थित छ । प्रदेशको कुल जनसंख्या २४०३७५७ रहेको छ र कुल क्षेत्रफल २१७७३ वर्ग किलोमिटर छ जुन नेपालको कुल भूभागको १४.६६ प्रतिशत रहेको छ । प्रदेशको कुल भूभागको ३६.८ प्रतिशत हिमालि क्षेत्र ६६.२ प्रतिशत पहाडी क्षेत्र र तराई क्षेत्रमा ६ प्रतिशत भूभाग पर्दछन् । यस प्रदेशमा १ महानगरपालिका, २६ नगरपालिका र ५८ गाँउपालिका गरी जम्मा ८५ वटा स्थानीय तहहरू रहेका छन् । त्यसै गरी प्रदेशमा जम्मा घरधुरी संख्या ५७८२१९ रहेका छन् भने जनघनत्व सरदर ११४ प्रति वर्ग किलोमिटर रहेको देखिन्छ (जनगणना-२०६८) । सामान्यतया यस प्रदेशमा वर्षेनी तराई भूभागमा पर्ने नवलपुर र तनहुँ जिल्लामा बाढी डुवान र पहाडी भूभागमा पहिरोको तथा हिमाली भूभागमा हिमपहिरोबाट क्षति हुनका साथै सबै जिल्लाहरूमा आगलागीले वर्षेनी जनघनको क्षति भईरहेको छ । त्यसै गरी विगत वर्ष २०७६ देखि विश्वव्यापी रुपमा फैलिएको कोभिड १९ को प्रकोपले यस प्रदेशमा पनि ठूलो जनघनको क्षति हुनुका साथै आर्थिक, सामाजिक क्षेत्रहरू तथा सार्वजनिक सेवा प्रवाह समेत प्रभावित भएका छन् । उपरोक्त उल्लेखित विपद्हरूको व्यवस्थापनका लागि गण्डकी प्रदेश सरकार, साभेदार निकाय, स्थानीय तहहरू तथा नागरिक समाजबाट विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यहरू भैरहेका छन् ।

गण्डकी प्रदेशमा गत वर्ष २०७७ को विपद् पोर्टलको तथ्याङ्क अनुसार प्रदेशमा बागलुङ, गोरखा, कास्की, मुस्ताङ, म्याग्दी र नवलपुर जिल्लामा गरी जम्मा २६ वटा बाढीका घटना भएको थियो। त्यसैगरी पहिरोको तथ्याङ्कलाई हेर्दा बागलुङ, गोरखा, कास्की, लमजुङ, मनाङ, मुस्ताङ, म्याग्दी, नवलपुर, पर्वत, स्याङ्जा र तनहुँ जिल्लामा घटना घटेको देखिन्छ । गत वर्ष मात्र यस प्रदेशका ११ जिल्लामा १३८ वटा पहिरोको

घटना भएको देखिन्छ छ । गत वर्ष ४७ वटा भारी वर्षाका घटनाले ९ वटा जिल्ला प्रभावित भएका थिए । विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका लागि आवश्यक जनशक्ति, स्वास्थ्य पूर्वाधार संख्या, जिल्ला विपद् प्रतिकार्य योजना र जिल्ला विपद् कोषमा जम्मा रकम तथा विपद् समयमा परिचालन हुन सक्ने सामग्रीको अद्यावधिक गरी राख्ने कार्य गरिएको छ । गण्डकी प्रदेशमा मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि विपद् व्यवस्थापन कोषमा ३४२५०९६४ मौज्जात रकम रहेको छ । जिल्ला अनुसारको मौज्जात रकम तल तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

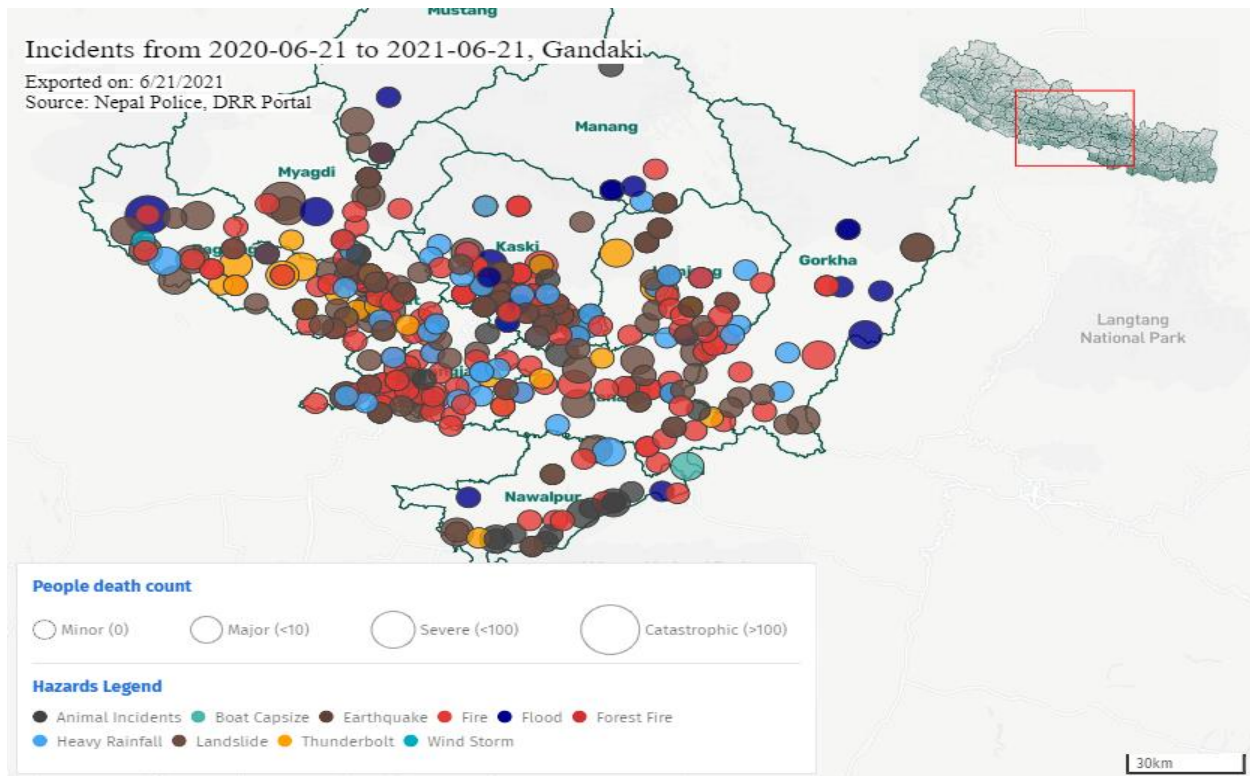
१	कास्की	१५२०२४८८९ .
२	गोरखा	४४७६०००
३	तनहु	२६४४०९८८२ .
४	नवलपरासी पूर्व	४०२०१०
५	पर्वत	११७४३०२८ .
६	बाग्लुङ	१२४११३११२ .
७	मनाङ	१८६३१३०२६ .
८	मुस्ताङ	२६२५१५५८५ .
९	म्याग्दी	२५२२६८५१८ .
१०	लमजुङ	१८२३६२२७
११	स्याङ्जा	२०२११७४२७ .
जम्मा		३,४२,५०,९६४१९ .

श्रोत: राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र

१.२ योजनाको पृष्ठभूमि (संक्षिप्त विपद्को स्थिति, योजनाको आवश्यकता, औचित्य)

संक्षिप्त विपद्को स्थिति

विगत वर्षहरूको तथ्याङ्कलाई हेर्दा गण्डकी प्रदेश विभिन्न विपद्जन्य घटनाहरूबाट प्रभावित भएको देखिन्छ । यस प्रदेशमा सामान्यतया यस प्रदेशमा वैशाख जेष्ठको महिनामा आगालागी, हावाहुरी, असार श्रावण भदौमा नदीकटान, डुवान, बाढी, महामारी, सर्पदंशको प्रकोप तथा असोज, पुष र माघमा हिमपात, फागुन र चैत्रमा हावाहुरी, खडेरी, असिना जस्ता विपद्का घटनाहरू हुने गर्दछन् । अधिकांश घरहरू कमजोर भौतिक सामग्री प्रयोग, उपयुक्त निर्माण स्थलको छनौट र प्राविधिक परामर्श बिना निर्माण गरिएका कारण पहिरो, बाढी, आगालागी र हावाहुरीका कारण जोखिम अवस्थामा रहेका छन् । जलवायु परिवर्तनका कारण यस प्रदेशका जिल्लाहरू पनि प्रभावित हुने गरेका छन् । यसैगरी शहरी क्षेत्रका भवनहरू भूकम्प प्रतिरोधी नभएका कारण भूकम्पीय जोखिममा पनि रहेका छन् । यस प्रदेशमा विगतका वर्षहरूमा हेर्ने हो भने आगालागी १७६, पहिरो १३८, भिषण वर्षा ४७, बाढी २६, चट्यागं २५, जंगली जनावर आक्रमण २३, वन डढेलो १५, भूकम्प ६, हावाहुरी ३ र डुगां दुर्घटना १ गरी जम्मा ४६० वटा विपद्का घटनाहरूको विवरण सकलन गरिएको पाईन्छ ।

(श्रोत: <https://bipadportal.gov.np/>)

२. मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य

- मनसुनको कारण हुन सक्ने पहिरो, नदी कटान र डुबान लाई ध्यानमा राखी यसको असरबाट हुनसक्ने मानव तथा धनजनको क्षति कम गर्न प्रदेशले प्रभावकारी पूर्वतयारी गर्नु,
- पहिरो, नदी कटान र डुबान बाट प्रभावित समुदायलाई सुरक्षित स्थानमा स्थान्तरण गरी आधारभूत सहयोग जस्तै गास, वास, कपास, स्वास्थ्य सेवा र शिक्षा व्यवस्था गराउनु,
- संकटासन्न समुह, गर्भवती महिला, बालबालिका, अपांग र जेष्ठ नागरिकलाई विशेष प्राथमिकता दिएर सहयोग गरी उनीहरूको संरक्षण गर्नु,
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि प्रदेश स्थित श्रोत साधनहरूको प्रभावकारी समन्वय तथा परिचालन गर्नु,

३. कार्ययोजना निर्माण प्रक्रिया

यस कार्ययोजना निर्माणका क्रममा अपनाईएका मुख्य प्रक्रियाहरू लाई देहाय बमोजिम प्रस्तुत गर्न सकिन्छः

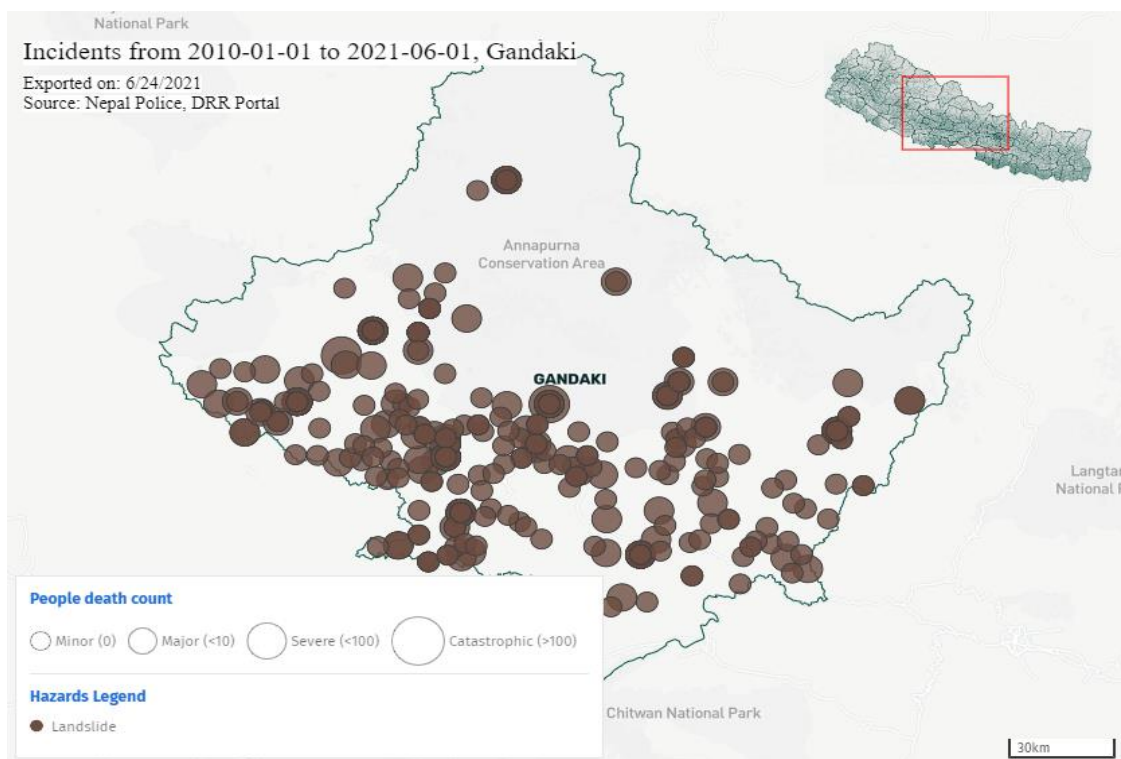
- आ.ब. ०७७/७८ को प्रदेश स्तरीय मनसुन पूर्वतयारी र प्रतिकार्य क्रियाकलापहरूको समिक्षा,
- नेपालको संविधान, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४, विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना २०१८/२०२०, राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य योजना २०७५ लगायतका कानुनी तथा नित्तीय प्रावधानहरूको अध्ययन विश्लेषण ।
- प्रदेश स्तरीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागी मन्त्रालय तथा अन्य सरोकारवालाहरू सगंको छलफल र योजना तर्जुमा कार्यदल निर्माण,

- प्रदेश सरकारका सम्बद्ध विषयगत मन्त्रालयहरु, राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्यढाचा २०७५ बमोजिम तोकिएका विषयगत क्षेत्रगत निकायहरुका नेतृत्वदायी सरकारी निकायहरु र सहयोगी निकायहरु र मानवीय सहायताका क्षेत्रमा कार्यरत सघ संस्थाहरु सगंको छलफल र अन्तरक्रिया गरी ६ वटा विषयगत क्षेत्रहरु निर्धारण गरी योजना तर्जुमा गर्ने ।
- कार्यदलबाट प्राप्त कार्ययोजनालाई प्रदेश स्तरीय जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समितिमा पेश गर्ने ।

४. सम्भावित जोखिमको विश्लेषण

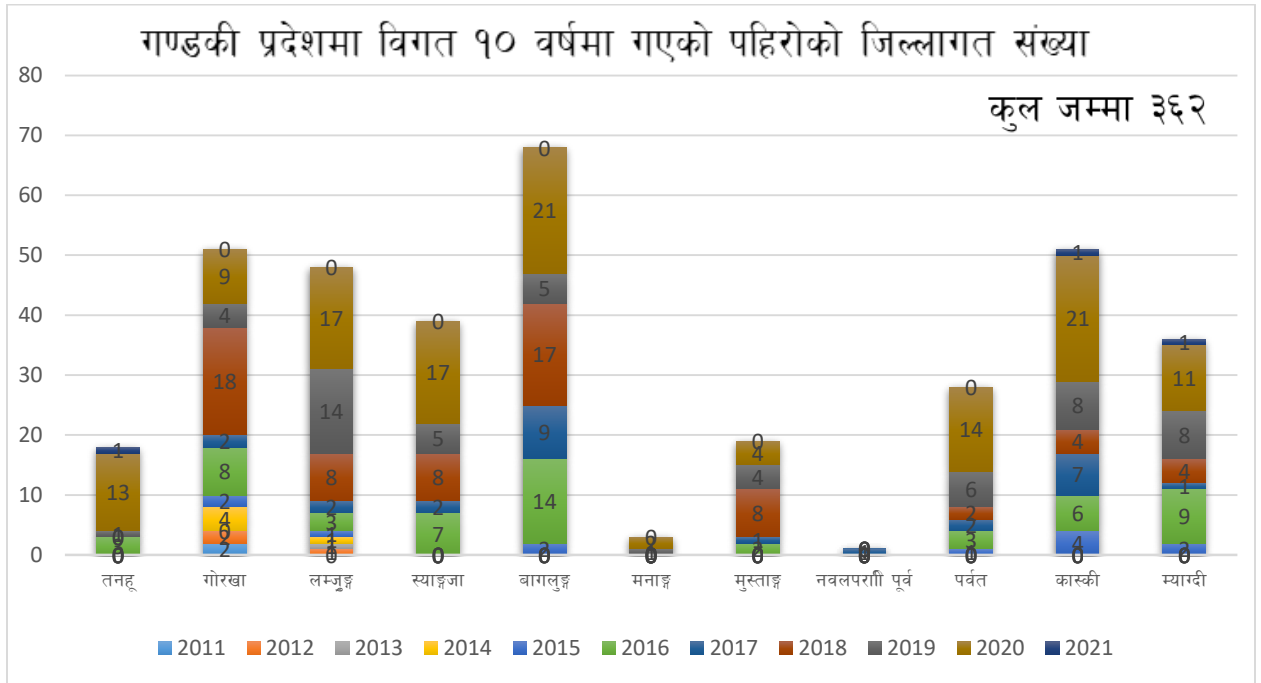
४.१ पहिरो

गण्डकी प्रदेशमा हुने गरेका मनसुनजन्य प्राकृतिक विपद्का घटनाहरु मध्ये पहिरो मुख्य विपद् हो । यस प्रदेशमा पर्वतीय भुसतह, वन जंगलको विनाश भिरालो जमिन, अधिक वर्षा, विकासका क्रियाकलापहरु संचालनको क्रममा निर्माण गरिने अव्यवस्थित सडक, भवन तथा नाला निर्माणले समेत पहिरोको संभावनालाई सहजीरकण गरिरहेको छ । विशेषगरी मनाङ्ग, मुस्ताङ्ग, लमजुङ्ग, म्याग्दी, गोरखा, स्याङ्जा लगायत जिल्लाहरुमा अधिल्लो वर्षहरुमा पहिरोको जोखिम अधिक रुपमा रेकर्ड गरिएको छ । गण्डकी प्रदेशमा पहिरोलाई विगत १० वर्षमा फर्केर हेर्दा देहाय बमोजिमको अवस्था देख्न सकिन्छ ।

(श्रोत: <https://bipadportal.gov.np/>)

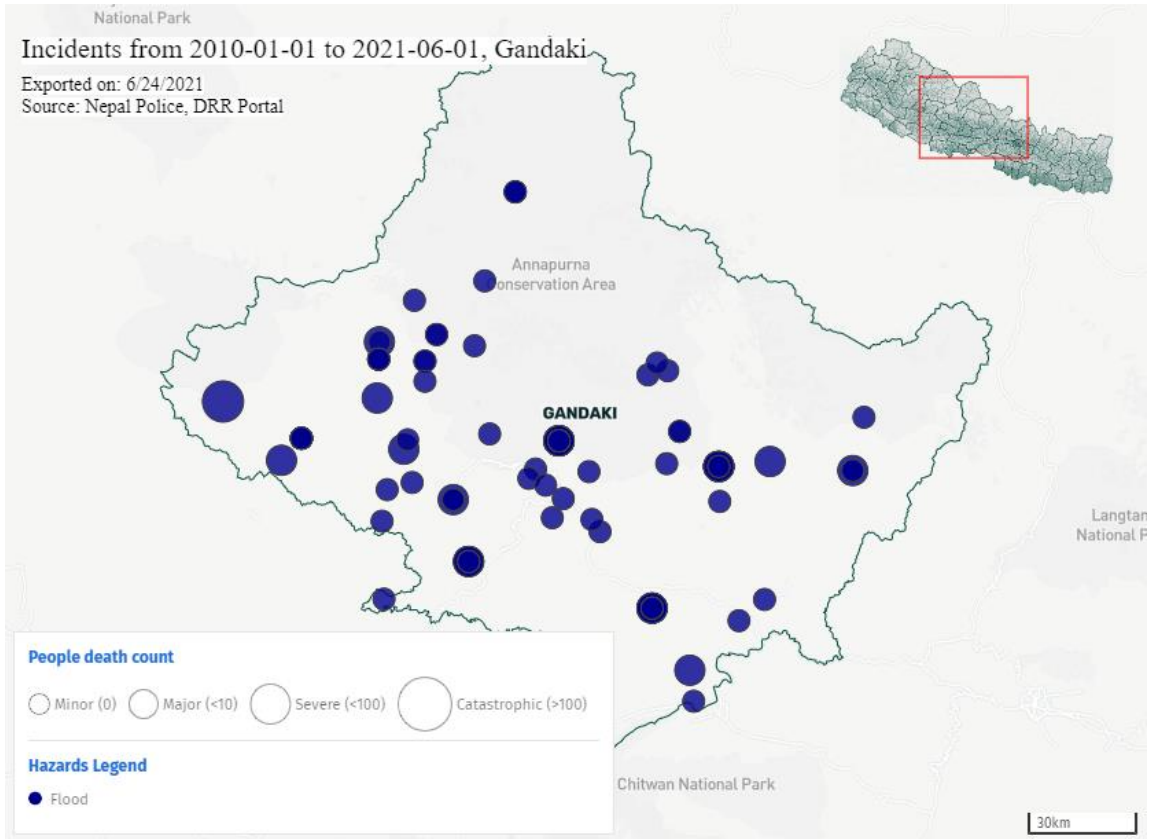
गण्डकी प्रदेशमा रहेको ११ वटा जिल्लाहरुको विगत १० वर्ष (सन् जनवरि १, २०१० देखि मे ३० २०२१) सम्मको तथ्यांकलाई आधार मानेर हेर्दा बाग्लुङ्ग (६८) जिल्ला अधिक पहिरोको घटना दर्ता भएको जिल्लाको रुपमा लिन सकिन्छ । त्यसैगरी क्रमशः गोरखा (५१), कास्की (५१), लमजुङ्ग (४८), स्याङ्जा (३९), म्याग्दी (३६), पर्वत (२८), मुस्ताङ्ग (१९), तनाहु १८, मनाङ्ग (३) र नवलपरासी पूर्वमा १ गरी जम्मा ३६२ वटा पहिरोका घटनाहरु दर्ता भएको पाईन्छ ।

(श्रोत: <http://drrportal.gov.np>)

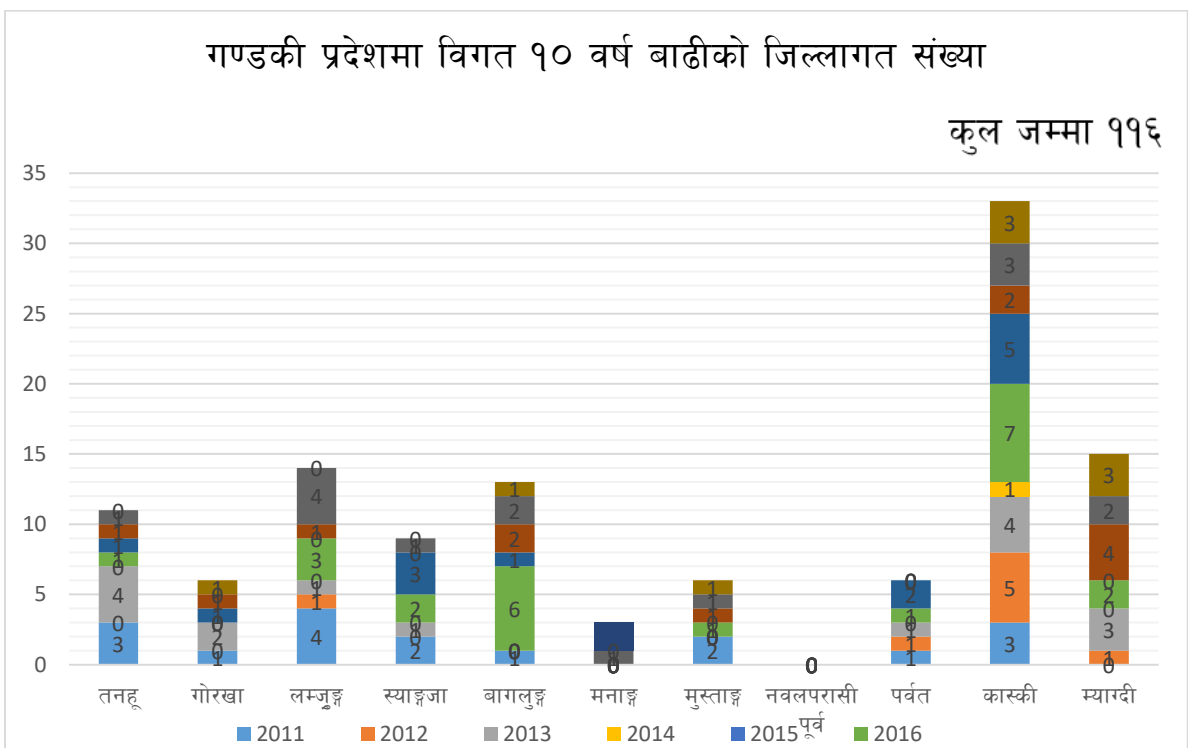
४.२ बाढी

गण्डकी प्रदेशको माथिल्लो क्षेत्रहरूमा रहेको खोलाहरूको जलाधार क्षेत्रमा परेको पानीहरू संकलित स्वरूप साथै नदिको माथिल्लो क्षेत्रमा गरिएको विकासका क्रियाकलापहरूको न्यून व्यवस्थापन तथा नदि किनारलाई प्राविधिक आकलन नगरी निर्माण भएको वस्तिहरूमा बाढी तथा नदि कटानको समस्याहरू देख्न पाईन्छ । विगतका वर्षहरूको बाढी प्रभावित जिल्लाहरूलाई निम्नअनुसार हेर्न सकिन्छ:

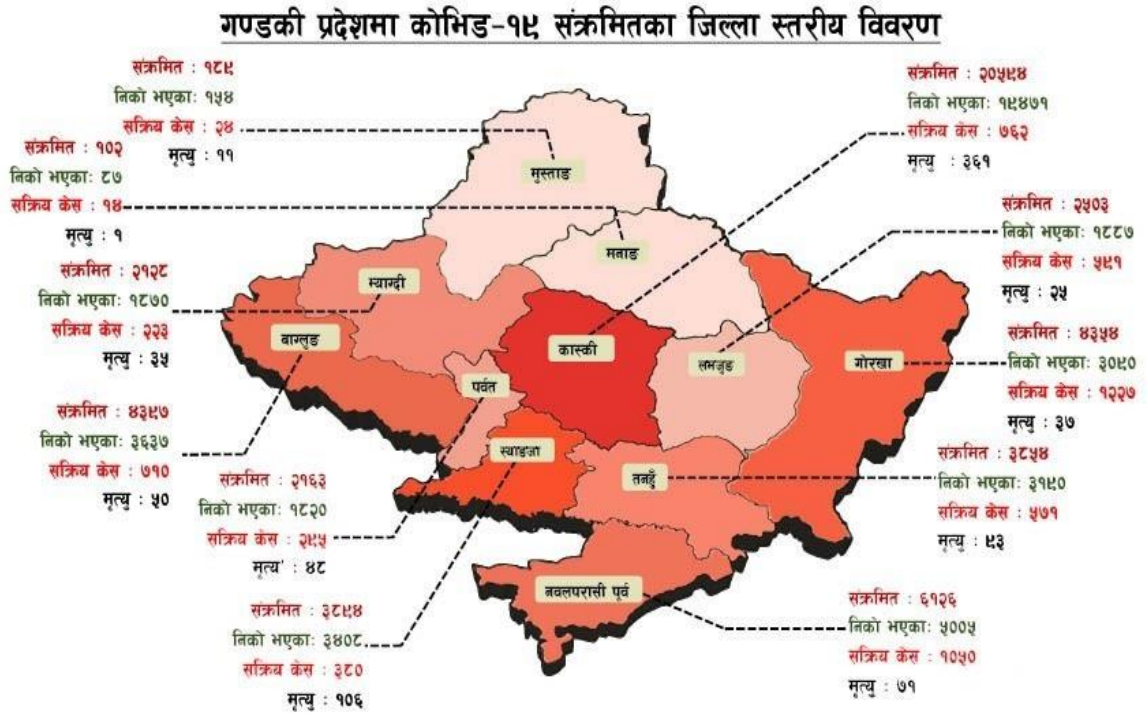

(श्रोत: <https://bipadportal.gov.np/>)

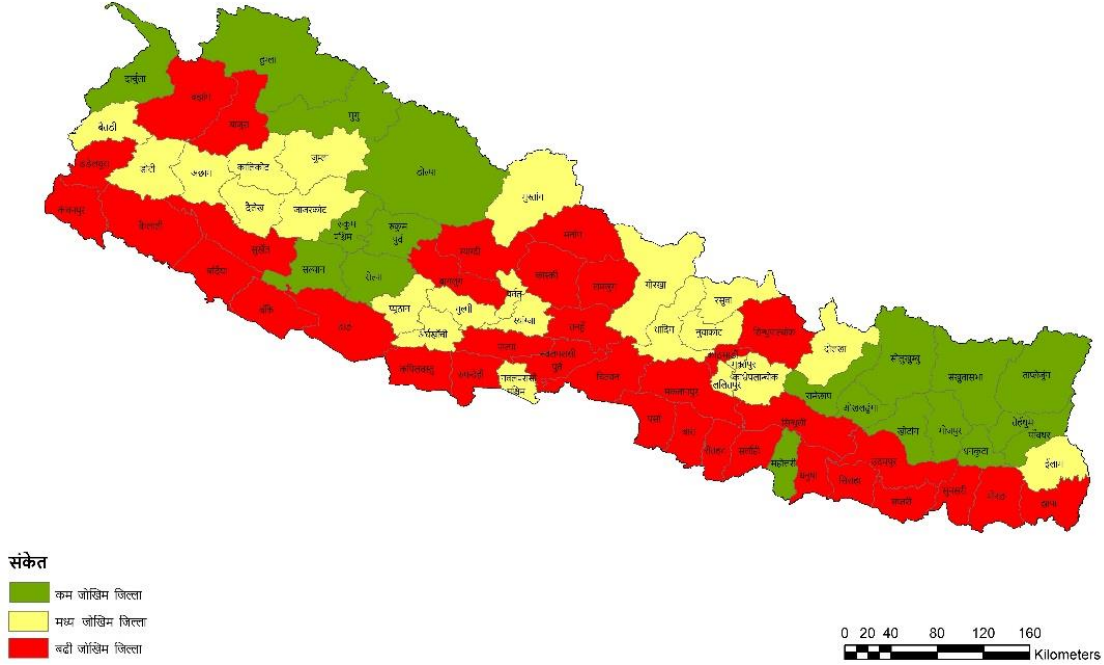
यस प्रदेश अर्न्तगत नारायणी नदीका शाखा नदीको रुपमा बग्ने नदीहरु क्रमशः मर्स्याङ्दी, कालीगण्डकी, बुढीकण्डकी, सेती, आधीखोला, चेपे, र मादी खोलाहरु रहेका छन । तटबन्धको कमजोर व्यवस्थापन र नदी किनारामा बसोबास रहेको बस्तिहरु बाढीको अधिक जोखिममा रहेको छ । विगत १० वर्षको बाढीको अवस्थालाई निम्नअनुसार आवलोकन गर्न सकिन्छः

४.३ कोभिड १९

गण्डकी प्रदेशमा हालसम्म कोभिड १९ का कुल संक्रमितको संख्या ५०३०४, निको भएका ४३६१९, सक्रिय ५८४७ र मृत्यु ८३८ जना देखिन्छन् । जिल्लागत रुपमा हेर्दा संक्रमितको संख्या, निको भएका, सक्रिय र मृत्यु संख्या सबैभन्दा धेरै कास्की जिल्लामा देखिन्छ भने सबैभन्दा कम मनाङ जिल्लामा देखिएको छ । कास्की लगायत नवलपुर, बाग्लुङ, गोरखा,

उपरोक्त नक्शा अनुसार यस प्रदेशमा बाढी र कोभिड १९ को दोहोरो जोखिमको चित्रण गरिएको छ । गण्डकी प्रदेशमा बढी जोखिमा भएका जिल्लाहरू नवलपुल, तनहुँ, लमजुङ, कास्की, मनाङ, म्याग्दी तथा बागलुङ जिल्लाहरू रहेका छन् र बाँकी जिल्लाहरू मध्य जोखिममा रहेका छन् ।

५. पूर्वतयारी र प्रतिकार्य सम्बन्धी मुख्य योजना

५.१ प्रभावमा आधारित मनसुन पूर्वसुचना प्रणाली

यसै वर्षको मनसुनदेखि, विशेषगरी पहिरो जन्य विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि, राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणले जल तथा मौसम विज्ञान विभागको सहकार्यमा प्रभावमा आधारित पूर्वसुचना प्रणालीको थालनी गरेको छ । यस प्रदेशमा ११२ स्थानहरूमा वर्षामापन केन्द्रहरूको स्थापना र सुचना सकलन गर्ने व्यवस्था गरिएको छ, (विस्तृत जानकारीको लागि अनुसुचीमा हेर्नुहोस) तर यस प्रणाली लाई खोला तथा नदिहरूको माथिल्लो जलाधार क्षेत्रहरूमा जडान गरि वर्षाको मापन र तल्लो तटीय क्षेत्रमा पूर्व सुचना प्रणालीको भावि क्रियाकलापहरूमा शुरुवात गर्नु पर्ने देखिन्छ । प्रदेशको मुख्य गरेर नारायणी, मर्स्याग्दी, चेपे, कालीगण्डकी, सेती, आधिखोला र मादी खोलाहरूको माथिल्लो जलाधार क्षेत्रहरूमा वर्षामापन केन्द्र स्थापना गरी सो वर्षाको मापनका आधारमा तटीय क्षेत्र र आसपासको क्षेत्रमा वर्षाको आधारमा पूर्वसुचना प्रणालीको विकास र विस्तार गर्न सके नदी किनार तथा तटीय क्षेत्रमा आउने आकस्मिक बाढीबाट जनधनको नोक्सानी कम गर्न सकिन्छ ।

५.२ खुला स्थानको पहिचान, विकास र उपयोग

विपद्बाट प्रभावित भई विस्थापित भएकाहरूलाई आवश्यकतानुसार आश्रयस्थलको रूपमा उपयोग गर्न तथा मानवीय सहायताका कार्यहरू सञ्चालन गर्न खुला स्थानहरूको पूर्व पहिचान गरिनु पर्दछ। खास गरी घनावस्ती भएका शहरी क्षेत्रमा यस्ता स्थानहरूको उपलब्धताले आपत्कालिन प्रतिकार्यमा सहयोग पुग्दछ। त्यसैले घनावस्ती तथा शहरी क्षेत्रमा उपलब्ध खुला स्थानहरू पहिचान गरी संरक्षण तथा पहुचयोग्य गराई सबैलाई जानकारी गराउनु पर्ने हुन्छ। मानवीय सहायतामा प्रयोग गरिने प्रदेश भरीका खुला क्षेत्रहरू पहिचान र उचित व्यवस्थापन गरी विपद् पूर्वतयारी सुदृढ गराउनु पर्ने चुनौती हाम्रो सामु छ। (खुला स्थानको विवरण अनुसूची ४ मा हेर्नु होला)।

६. आपत्कालीन सामग्रीहरूको क्षेत्रगत निकायहरूमा उपलब्ध श्रोत साधनहरूको आंकलन

आपत्कालीन अवस्थामा उद्धार र राहतका लागि आवश्यक सामग्रीको उचित व्यवस्था र सोको भण्डारण हुन जरुरी हुन्छ। त्यसैगरी आपत्कालीन उद्धार र राहतका लागि जनशक्ति तथा आश्रयक सामग्रीको पनि त्यत्तिकै आवश्यकता पर्दछ। यस वर्षको लागि विभिन्न निकायमा मौज्जात रहेका आवश्यक सामग्रीहरू, विपद् व्यवस्थापनको लागि सुरक्षा निकाय अन्तर्गतका विपद् घटनाहरूमा यथाशिघ्र परिचालनका लागि दक्ष जनशक्तिको विवरण, आपत्कालीन उद्धार र राहतका लागि आवश्यक सामग्रीहरूको विवरण अनुसूची खण्डमा संलग्न छ। आपत्कालीन कार्यको लागि पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यमा खर्च सुनिश्चित गर्नुको अलावा पुनर्निर्माण तथा पुनःस्थापनाको काम पनि स्थानीय तह र प्रदेश सरकार संगको लागत सहभागिता र सहकार्यमा हुने भएकोले सबै तहका सरकारहरूको वार्षिक बजेटमा आवश्यकता अनुसार रकम विनियोजन गरिनु जरुरी हुन्छ। यस वर्षको मनसून आपत्कालीन कार्यको लागि पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि यस प्रदेशको विपद् व्यवस्थापन कोषमा ४५,६९,०९,४७९ रकम मौज्जात रहेको छ।

कलष्टर लिड	आर्थिक प्रावधान	कलष्टर कोलिड	आर्थिक प्रावधान
भौतिक पूर्वाधार सहरी विकास तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	प्रत्येक जिल्लाका लागि जलस्रोत तथा सिचाइ डिभिजन कार्यालयमा रु २० लाख	आई.एफ. आर.सी., आई.ओ.एम., नेपाल रेडक्रस सोसाईटी।	(आपत्कालिन अवस्थाको घोषणा पश्चात मात्र सक्रिय हुन सक्ने)
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	प्रति जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयमा २ लाख।	डब्लू.एच.ओ. युनिसेफ	आपत्कालिन कोष ३,५०,०००/-अमेरिकन डलर। नियमित कार्यक्रम १,००,०००/-अमेरिकन डलर। ५,०००/-अमेरिकन डलर। (प्रदेश स्तरमा आपत्कालिन पोषण विषयगत क्षेत्र)
भूमि व्यवस्था, कृषि, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय:	नियमित कार्यक्रममा रहेको।	डब्लू. एफ.पी.	

शिक्षा,संस्कृति, विज्ञान प्रविधि तथा सामाजिक विकास मन्त्रालय	नियमित कार्यक्रममा रहेको १२ लाख ।	युनिसेफ तथा यु.एन.एफ.पी.ए	
उर्जा, जलश्रोत तथा खानेपानी मन्त्रालय	२० लाख ।	युनिसेफ	२१ सय घरधुरिका लागि २२, ००,०००.००
मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रपरिषदको कार्यालय र कानुन, संचार तथा प्रदेश सभा मामिला मन्त्रालय ।	विपद् व्यवस्थापन कोष ५ करोड ।	आई.एफ. आर.सी., यू.एन.डी.पी	

नोट: आपत्कालिन अवस्था घोषणाको आधारमा क्लष्टर कोलिडहरुको आपत्कालिन कोष परिचालन गर्न सक्नेछन् ।

७. विषयगत मन्त्रालय र सरोकारवाला निकाय संग सम्बन्धित पूर्वतयारी र प्रतिकार्य जिम्मेवारीहरु

(सहयोगी निकायहरुको विस्तृत पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य अनुसुचीमा प्रस्तुत गरिएको छ) ।

विषयगत क्षेत्र: आश्रय स्थल /शिविर समन्वय तथा व्यवस्थापन ।

नेतृत्वदायी निकाय: भौतिक पूर्वाधार तथा विकास मन्त्रालय:

सहयोगी निकाय: आई.एफ. आर.सी., आई.ओ.एम., नेपाल रेडक्रस सोसाईटी ।

क्लष्टर सदस्यहरु: डब्लू ए ओ, युनिसेफ, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, सेभ द चिल्ड्रन, हबीटेड फर
हुमानिटी, सि आर एस, हेलेन केलर ईन्टरनेशनल, गोर्खा वेलफेयर ट्रस्ट, ईन्टरनेशनल नेपाल फेलोसिप,

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरु:

पूर्वतयारी :

- जोखिमयुक्त स्थानको पहिचान र सचेत हुनका लागि सञ्चार गर्ने
- विपद् व्यवस्थापन कोषको व्यवस्था
- अन्तरनिकाय समन्वय
- आपतकालीन सामाग्रीको बन्दोबस्ती
- आश्रयस्थलको लागि सम्भाव्य स्थानको पहिचान र छनौट
- विपद् प्रतिकार्यका लागि अग्रस्थानमा बसेर क्रियाशिल संघ संस्थाहरुको स्वयंसेवकहरुलाई विपद् प्रतिकार्य, तथ्याकं व्यवस्थापनको क्षेत्रमा क्षमता विकासको क्रियाकलापहरु गर्ने ।

- खुला तथा सुरक्षित स्थानहरूको पहिचान गरी सबै क्षेत्रगत निकायहरू, राज्यका निकायहरू तथा सरोकारवालाहरूलाई जानकारी गराउने ।
- सामुदायिक श्रोत तथा आवास केन्द्रहरूको अवस्थाको लेखाजोखा गरी विपद्को अवस्थामा सदुपयोगका लागि स्थानिय निकाय तथा प्रादेशिक निकायहरू सगंको समन्वय र सहजीकरण गर्ने
- स्थानिय विपद् व्यवस्थापन समिति, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र प्रदेश स्तरिय विपद् व्यवस्थापन परिषदसगंको सहकार्यका विपद् प्रतिकार्यमा सहयागी भूमिका निर्वाह गर्ने

प्रतिकार्य:

- विस्थापित सम्बन्धी Displacement Tracking Matrix (DTM) संचालन गर्ने । जस मार्फत तत्कालिन विपद्को कारणले विस्थापित भएका प्रभावितहरूको लेखाजोखा गरि तत्कालिन साथै दीर्घकालीन मानवीय आवश्यकताहरूको लेखाजोखा गर्ने ।
- WASH, Health clusters, Shelter Cluster तथा अन्य क्षेत्रगत निकायहरू सगंको समन्वय र सहजीकरणमा विपद् प्रतिकार्यको समयमा कोभिड०१९, डेंगु र अन्य पानीजन्य रोगहरूको संक्रमणलाई न्यूनीकरणका लागि क्रियाकलापहरू संचालन गर्ने ।
- आपत्कालिन आवास तथा शिविर व्यवस्थापनका लागि संभावित क्षेत्रहरूको लेखाजोखा गर्ने साथै सरोकारवालाहरूको आपत्कालिन शिविर व्यवस्थापनको निर्ण पश्चात प्रदेश सरकार तथा उपल्लो निकायमा जानकारी गराउदै आपत्कालिन आवास तथा शिविर व्यवस्थापनलाई अघि बढाउने ।
- आवास तथा शिविर व्यवस्थापनका क्रममा संरक्षण तथा यौनजन्य हिंसां न्यूनीकरणका क्रियाकलापहरूको सुनिश्चितता गर्ने ।
- आपत्कालिन अवस्थाको आवास तथा शिविरहरूको दीर्घकालिन व्यवस्थापनलाई ध्यान दिदै शिविरहरूको सहज रुपमा व्यवस्थापन वा अन्य सुरक्षित स्थलहरूमा पुर्ननिमाणको क्रियाकलापहरूमा जोड्नका लागि सरोकारवाला निकायहरू सगं सहजीकरण गर्ने ।

बजेट विनियोजन: आपत्कालिन अवस्थामा शिविर समन्वय तथा व्यवस्थापन राज्यले घोषणा गरे पश्चात क्षेत्रगत निकाय सक्रिय पश्चात मात्र आवश्यकताको आधारमा कोष निर्धारण र परिचालन गर्न सक्नेछन् ।

विषयगत क्षेत्र: स्वास्थ्य तथा पोषण

नेतृत्वदायी निकाय: स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय:

सहयोगी निकाय: डब्लू.एच. ओ. (स्वास्थ्य) र युनिसेफ (पोषण)

क्लष्टर सदस्यहरू:

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरु :

- बाढिको उच्च जोखिममा रहेका क्षेत्रहरुको नक्साङ्कन गर्ने र ती क्षेत्रमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरु विवरण तयार गर्नुका साथै सुचना व्यवस्थापनको लागि मन्त्रालय अन्तर्गत प्रदेश स्तरिय समिति गठन गर्ने ।
- मन्त्रालय अन्तर्गत रहेका स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्रको (क्लस्टर) नियमित बैठक गर्ने र पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको लागि आवश्यक क्रियाकलापहरु, औषधि उपकरण, पोषण सामाग्रीहरु, जनशक्ति तथा जनचेतनामुलक क्रियाकलापहरुको लेखाजोखा गर्ने ।
- प्रदेश स्तरिय स्वास्थ्य क्षेत्र दुरत प्रतिकार्य समुह (Province Rapid Response Team) गठन गर्ने वा सक्रिय गर्ने र प्रत्येक जिल्लामा जिल्ला स्तरिय दुरत प्रतिकार्य समुह (District Rapid Response Team) गठन तथा सक्रिय बनाउने ।
- समयमै एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराउनको लागि हरेक जिल्लाका एम्बुलेन्स समितिलाई आवश्यक निर्देशन जारी गरि जी.पी.एस. प्रणालीबाट संचालन गर्न व्यवस्थापन गर्न र कोरोना महामारीलाई ध्यानमा राखी हरेक एम्बुलेन्समा आवश्यक सुरक्षाका उपायहरु उपलब्ध रहेको सुनिश्चित गर्ने ।
- बाढी पश्चात हुन सक्ने पानी जन्य रोगहरुको आँकलन गरि हरेक स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यक औषधिको भण्डारण गर्ने, विस्थापित मानिसहरुलाई अस्थायी शिविरमा रहँदा आवश्यक पर्ने पानी शुद्धिकरणको लागि क्लोरिन, सौर्यविधि (सोडिस), उमालेको पानी व्यवस्था गर्ने तथा किटजन्य रोगको रोकथामको लागि झुलको व्यवस्था गरि आवश्यक मात्रामा भण्डारण गर्ने साथै एकिकृत रुपमा किटजन्य रोगहरुको व्यवस्थापन गर्ने ।
- विपद व्यवस्थापन सम्बन्धि तालिम प्राप्त स्वास्थ्य कर्मिहरुको विवरण अध्यावधिक गर्ने र सो सम्बन्धि स्वास्थ्य कर्मिहरुकालागि तालिम वा पुनर्ताजकि तालिमको व्यवस्था मिलाउने । साथै स्वास्थ्य, सुरक्षा, व्यक्तिगत सरसफाई तथा कोरोना सम्बन्धि आम संचारबाट प्रशारण गरिने सन्देशहरु अध्यावधिक गर्ने ।
- बाढिको उच्च जोखिम भएका पालिकाहरुमा रहेका जोखिम समुह, जस्तै: गर्भवति र सुत्केरी महिला, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, बालबालिकाहरु आदिको विवरण सम्बन्धित पालिकाको सहकार्यमा तयार गर्ने र उक्त जोखिम समुहलाई सुरक्षित राख्न आवश्यक तयारी गर्ने ।
- विपद व्यवस्थापनका लागि आवश्यक बजेटको प्रबन्ध गर्ने ।
- क्लस्टरहरुको बैठक संचालन गरि साझेदार निकाय तथा संघसंस्थाहरुको सहकार्यमा स्वास्थ्य विवरण अध्यावधिक गर्ने, कोभिड महामारीलाई मध्यनजर गरि प्रभावितहरुको लागि सहयोग तथा राहत उपलब्ध गराउन एकद्वार प्रणाली अपनाई परिचलान गर्ने ।
- प्रदेश स्तरीय स्वास्थ्य क्षेत्र द्रुत प्रतिकार्य समुह (Province Rapid Response Team) र जिल्ला स्थित दुरत प्रतिकार्य समुह (District Rapid Response Team) लाई समन्वयात्म किसिमले

परिचालन गरी प्रभावितहरूलाई आवश्यक स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने र आवश्यकता अनुसार प्रेषणको व्यवस्था मिलाउने ।

- बाढी पश्चात हुन सक्ने पानी जन्य रोगहरू, किट जन्य रोगहरू तथा सर्प दंसको सम्भावनालाई मध्यनजर गरि जनचेतना मुलक क्रियाकलापहरू संचालन गर्ने साथै अस्थाई सिविरहरूमा कोरोना संक्रमण फैलिन सम्ने सम्भावन भएकोले जनस्वास्थ्यका मापदण्ड लागु गर्ने ।
- अस्पतालमा रहेका एकद्वार सकट व्यवस्थापन केन्द्र (OCMC) र सुरक्षित गृह (Safe house) लाई आवश्यक मानव संसाधन, औजार उपकरण तथा औषधिको व्यवस्था गर्ने । साथै यी केन्द्रहरूमा मनोसामाजिक विमर्श कर्ता नियुक्ति गरी संस्था र समुदाय स्तरमा परमर्श सेवा संचालन गर्ने वा साझेदार संस्थाहरूसंग समन्वय गरि कार्यान्वयन गर्ने ।
- सम्पूर्ण स्वास्थ्यकर्मिलाई आ—आफ्नो स्वास्थ्य संस्थामा हाजिर हुन निर्देशन जारी गर्ने र अत्यावश्यक अवस्थामा बाहेक विदा स्वीकृत नगर्न सम्बन्धित निकायलाई पत्राचार गर्ने
- आपतकालिन पोषण कार्यक्रमका विभिन्न क्रियाकलापहरू, जस्तै: पौष्टिक आहार (पोषिलो पीठो), सूक्ष्मपोषक तत्वहरू (भिटामिन ए, आईरन फोलिक एसिड, बहुसूक्ष्मपोषक तत्व) को वितरण तथा जनस्वास्थ्य कार्यक्रमका पोषण सम्बन्धि क्रियाकलापहरू (जस्तै: आवश्यकतानुसार बालबालिकालाई जुकाको औषधि वितरण) आदि मार्फत बालबालिका, गर्भवति, सुत्केरी महिलाहरूले सुक्ष्मपोषक तत्व पाएको सुनिश्चित गर्न स्थानीय तहमा सहयोग र समन्वय गर्ने ।

प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरू:

- प्रदेश स्तरिय स्वास्थ्य क्षेत्र दुरत प्रतिकार्य समुह (Province Rapid Response Team) सक्रिय गर्ने र प्रत्येक जिल्लामा जिल्ला स्तरिय दुरत प्रतिकार्य समुह (District Rapid Response Team) सक्रिय बनाउने र प्रतिकारात्मक तथा उपरात्मक सेवा प्रदान गर्ने ।
- अस्पतालमा रहेका एकद्वार सकट व्यवस्थापन केन्द्र (OCMC) लाई आवश्यक मानव संसाधन, औजार उपकरण तथा औषधिको व्यवस्था गर्ने । साथै यी केन्द्रहरूमा मनोसामाजिक विमर्श कर्ता नियुक्ति गरी संस्था र समुदाय स्तरमा परमर्श सेवा संचालन गर्ने वा साझेदार संस्थाहरूसंग समन्वय गरि कार्यान्वयन गर्ने ।
- अस्थाई सिविरमा बस्दा महिला र किशोरीहरूलाई हुनसक्ने शारीरिक, मानसिक तथा यौनिक हिंसारोकन स्वायम्सेवकाहरू परिचालन गरी परामर्श सेवा, मर्यादा सामाग्रीहरू तथा व्यक्तिगत स्वच्छता सामाग्रीहरूको वितरण गर्ने
- बाढिको समयमा विस्थापित परिवारहरू अस्थाई सिविरमा बस्दा महिला र किशोरीहरूलाई हुनसक्ने शारीरिक, मानसिक तथा यौनिक हिंसा हुन नदिन सुरक्षित स्थानहरूको पहिचान गर्ने र साझेदार संस्थाहरू तथा अन्य निकायहरूसंग नियमित संवाद कायम राख्ने ।
- कोरोना महामारीको समयमा अस्थाई सिविरमा संक्रमण फैलिन रोक्न जनचेतना, माक्स, साबुन तथा स्यानिटाईजरको व्यवस्था मिलाउन स्थानिय निकाय संग समन्वय तथा सहकार्य गर्ने ।

- आम संचारका माध्यम लगायत अन्य माध्यमहरू बाट स्वास्थ्य, पोषण, सुरक्षा आदि बारे जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।
- आपतकालिन पोषण कार्यक्रमको लागि पोषण सामग्रीहरूको पर्याप्त आपूर्ति र मानव स्रोत लगायतका विषयमा शिघ्र क्षमता अभिवृद्धि गर्नको लागि प्रदेश सरकारलाई आवश्यक सहयोग गर्ने ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरूको प्रभावकारी सेवा मार्फत शिघ्र कुपोषणको उचित व्यवस्थापन र उपचार गर्ने ।
- कोभिड १९ र मनसुन प्रतिकार्यको समयमा पोषण सामग्री ढुवानीमा सहयोग गर्ने ।

बजेट विनियोजन:

- जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयमा बफर स्टकका लागि प्रति कार्यालय रूदुई लाखका दरले व्यवस्था रहेको ।
- प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन कार्यालयमा बफर स्टकका लागि औषधी मौज्जात राखिने गरेको ।
- आपतकालिन खर्चका लागि कोषको अवस्था नभएको ।

विषयगत क्षेत्र: खाद्य सुरक्षा

नेतृत्वदायी निकाय: भूमि व्यवस्था, कृषि, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय:

सहयोगी निकाय: डब्लू. एफ.पी. र एफ. ए. ओ.

क्लष्टर सदस्यहरू:

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू:

- मौसम परिवर्तन सम्बन्धी ३ दिन अगाडी र ३ दिन पछाडीको मौसम सम्बन्धी जानकारी दिने गरेको ।
- मौसम परिवर्तनलाई Adopt गर्न सुहाउदो क्रियाकलापको बारेमा जानकारी दिने गरिएको ।
- एग्रोफोरेष्ट्री सम्बन्धी क्रियाकलाप संचालन गरिएको ।
- प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरू ।
- कृषि विकास निर्देशनालय र पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय बाट आकस्मिक सेवा टेवा कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको ।
- जोखिम पश्चात पुनस्थापना गर्न कति लागत लाग्ने हो मापदण्ड अनुसार पैसा उपलब्ध गराउने ।

- बजारको अवस्था, बजार मुल्य, बजारमा खाद्यान्न उपलब्धता तथा आपूर्ती सम्बन्धी जानकारीको उपलब्धता ।
- सहयोगी निकायसंग सम्झौता तथा कार्यान्वयनको लागि आवश्यक तयारी ।
- नगद सेवा प्रदायक तथा खाद्यान्न सप्लायर्स संग सम्झौता तथा कार्यान्वयनको लागि आवश्यक तयारी ।

प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरु:

- **प्रथम चरण:** पहिलो १ महिना: यदि बजार संचालनमा छ भने लक्षित समुदायलाई निशर्त बहुउद्देश्यीय नगद र यदि बजार तुरुन्तै संचालनमा आउने संभावना नभएमा १० दिनका लागि खाद्यान्न र २० दिनका लागि खाद्यान्नका लागि नगद (सामाजिक सहयोगको रूपमा बहुउद्देश्य नगद) उपलब्ध गराइने । यसरी नगद सहयोग उपलब्ध गराउदा नेपाल सरकारको प्रकोप प्रभावितको उद्दार तथा राहत सहयोग निर्देशिका (सातौं संशोधन २०७७) लाई आधार मानिने छ ।
- **दोस्रो चरण:** १ महिना पछि: खाद्य सुरक्षा, जीविकोपार्जन तथा कृषि पुनर्लाभ ९चभअयखभचथ० का लागि सम्पतीरतालिम का लागि नगद उपलब्ध गराइने ।
- कृषि विकास निर्देशनालय र पशुपक्षी तथा मत्स्य निर्देशनालय बाट आकस्मीक सेवा टेवा कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको ।
- जोखिम पश्चात पुनर्स्थापनाका लागि लाग्ने लागत रकम मापदण्ड अनुसार उपलब्ध गराउने ।
- कृषि विमा भुक्तानी २५ प्रतिशत प्रदेश सरकारले १मन्त्रालय वा मातहतको निकायको प्राविधिकको सिफारिसमा० उपलब्ध गराउने व्यवस्था रहेको ।

बजेट विनियोजन: बजेटको व्यवस्था नरहेको ।

विषयगत क्षेत्र: शिक्षा तथा संरक्षण

नेतृत्वदायी निकाय: सामाजिक विकास मन्त्रालय

सहयोगी निकाय: युनिसेफ तथा यु.एन.एफ.पी.ए.

क्लष्टर सदस्यहरु:

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरु:

प्रदेशस्तरीय शिक्षा क्षेत्र विपद् प्रतिकार्य योजना निर्माण गरिएको,

- विपद् पुनर्स्थापनका लागि तथ्याङ्क संकलन एवम् व्यवस्थापन,
- स्रोत व्यवस्थापन,
- शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, स्थानीय तहमा शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाका प्रमुख एवम् कर्मचारी र शिक्षकका पेशागत संगठनका प्रादेशिक समितिको विवरण र सम्पर्क नम्बर अद्यावधिक गरिएको,

- शिक्षा क्षेत्रमा भएको क्षतीको विवरण सम्बन्धमा शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ र स्थानीय तहमा शिक्षा शाखामा पत्राचार गरी क्षतिको विवरण माग गरिएको,
- विपद् व्यवस्थापन न्यूनीकरण सम्बन्धी स्थानीय पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामग्री विकासका लागि स्थानीय तहको क्षमता विकास ।

प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरु:

- क्षतीको विवरण संकलन,
- तत्काल सिकाइ सुचारु गर्नका लागि समन्वय र सहयोग,
- वृहत विद्यालय सुरक्षा र जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी सामग्री विकास, प्रकाशन र वितरण,
- १० वर्षे शिक्षा क्षेत्र योजनामा आपतकालीन तथा संकटपूर्ण अवस्थामा शिक्षा विषय समावेश गरिएको ।

बजेट विनियोजन:

- आ.व. २०७७/७८ मा विपद् व्यवस्थापनका लागि शैक्षिक कार्यक्रम अन्तर्गत १० लाख मौज्दात रहेको,
- विपद् व्यवस्थापनका लागि शैक्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न आ.व. २०७८/०७९ मा २ करोड बजेटको निरन्तरता रहेको,
- प्रदेश सरकार समानिकरण बजेट तर्फ आ.व. २०७८/०७९ को कार्यक्रम तथा बजेटमा विपद् व्यवस्थापनका लागि २ करोड प्रस्ताव गरिएको ।

विषयगत क्षेत्र: खानेपानी तथा सरसफाई

नेतृत्वदायी निकाय: उर्जा, जलश्रोत तथा खानेपानी मन्त्रालय

सहयोगी निकाय: युनिसेफ

क्लष्टर सदस्यहरु:

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरु:

- जिल्लास्थित जलस्रोत तथा सिचाइ डिभिजन कार्यालयहरुमा आपतकालीन बाढी पहिरो नियन्त्रणका लागि वार्षिक करिब ५०० थान तारजाली सञ्चित राखिएको ।

प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरु:

- पहिरो र नदी कटान भएको वा जोखिम बढेको स्थानमा स्थानीय तह/वडा को सिफारिस र जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको समन्वयमा व्यक्ति वा संघ संस्थालाई कहि थान तारजाली वितरण गर्ने गरिएको ।

बजेट विनियोजन: प्रत्येक जिल्लाका कार्यालयहरुमा वार्षिक रुपमा २० लाख भन्दा बढी बजेट नियमित रुपमा विनियोजन हुने गरेको ।

२१ घरधुरिका लागि नेरु: २२, ००,०००

विषयगत क्षेत्र: बन्दोबस्ती, पुर्नलाभ तथा आपत्कालिन संचार

नेतृत्वदायी निकाय: मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय र कानून, संचार तथा प्रदेश सभा मामिला मन्त्रालय ।

सहयोगी निकाय: आई.एफ. आर.सी.,

क्लष्टर सदस्यहरू : संयुक्त राष्ट्रसंघीय निकायहरू, अन्तरराष्ट्रिय गैह्र सरकारी संस्था, रेडक्रस, उद्योग बाणिज्य संघ, गैह्र सरकारी संस्था महासंघ

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू:

१. विभिन्न मन्त्रालय एवं निकायका विपद् फोकल पर्सनहरू सँग समन्वय गर्ने ।

२. आपतकालिन प्रतिकार्य योजना विपद् बाट अति प्रभावित घरधुरीहरूको लागि जीविकोपार्जन तथा रोजगारीका अवसर सिर्जना गरि उनीहरूको अवस्थामा सुधार ल्याउन केन्द्रीत हुन्छ । कार्यक्रम तत्कालिन आवश्यकता र क्षमतामा आधारित हुनेछन् । प्रकोप पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना विपद्को घटनाको प्रभाव निर्दिष्ट उदेश्य संभावित प्रतिकार्य योजनाका प्राथमिकता र क्लष्टर सदस्य निकायहरूको क्षमतामा आधारित हुनेछ ।

प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरू:

१. विपत् प्रभावित व्यक्तिहरूको लागि उद्धारराहत वितरण र पुनः स्थापनाको लागि समन्वय गर्ने ,

२. विपद् बाट अति प्रभावित घरधुरीको पहिचान गरि उनीहरूको जिविकोपार्जन तथा आय बृद्धिका लागि कार्यक्रम/नगद प्रवाह कार्यक्रम संचालन गर्ने । यसबाट तत्काल रोजगारी सिर्जना गर्न जीविकोपार्जन, सामुदायिक भौतिक संरचनाको पुनर्निमाण तथा लघु उद्यम स्थापनाका लागि अनुदान सहयोग उपलब्ध गराउने ।

३. कृषि तथा गैह्र कृषि क्षेत्रका भौतिक संरचनाहरूको पुनर्स्थापना, पुनर्निमाण कार्यमा नगद सहयोग कार्यक्रम मार्फत जीविकोपार्जन, उत्थानशीलता र रोजगारी सिर्जनाका कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

बजेट विनियोजन: पूर्व निर्धारित बजेट विनियोजन नभएको तर अवस्था र आवश्यकताका आधारमा श्रोत परिचालन गर्न सकिने छ ।

द. नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल, नेपाल प्रहरी र नेपाल रेडक्रस सोसाईटी सगं भएको क्षमतालाई निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

द.१.१ नेपाली सेना सगं सम्बन्धित पूर्वतयारी र प्रतिकार्य सम्बन्धि मुख्य जिम्मेवारीहरू /क्रियाकलापहरू

सम्पर्क ब्यक्तिको नाम: सह सेनानी पवन खड्का

सम्पर्क नम्बर: 9852835634

इमेल : palakshikhadaka@gmail.com

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरु :

- बाढी पहिरो तथा खोज उद्धार तालिम
- खोचमा परेकालाई खोज तथा उद्धार तालिम
- ताल तलैयामा डुवेकालाई उद्धार तालिम
- सम्भावित विपद् मा खट्टिदा आवश्यक पर्ने मेडिकल सामानहरु तयारी हालतमा राखिएको
- विपद्को दौरान खट्टिने मेडिकल जनशक्तिको लागि आवश्यक रिफ्रेसर गराएको
- अञ्चल अस्पताल/जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयसंग विपद्को दौरान आवश्यक पर्न सक्ने मेडिकल उपकरण, औषधीजन्य सामग्रीको लागि आवश्यक समन्वय ।
- विपद्को दौरान हाईजिन एण्ड सेनिटेशन, विभिन्न संक्रमण रोग र सो को रोकथाम तथा नियन्त्रण सम्बन्धी जनचेतना कार्यक्रम संचालन ।

प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरु :

८.१.१ हाल मौजात रहेको प्रतिकार्य सामाग्रीहरुको सूची अनुचुचीमा हर्नुहोस ।

८.२ सशस्त्र प्रहरीसंग सम्बन्धित पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धि मुख्य जिम्मेवारीहरु /क्रियाकलापहरु

८.२.१ सम्पर्क ब्यक्तिको नाम: सूर्य प्रसाद तिमल्सेना

सम्पर्क नम्बर: ९८५१२५८०७७

इमेल : srtmlsn3@gmail.com

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरु :

- बाहिनी तथा मातहत ईकाइहरुमा विपद् व्यवस्थापन सेल गठन गरी सिनियर अधिकृतहरुलाई तोकि सुचना व्यवस्थापन तथा समन्वयको कार्यसञ्चालन गरी नं. २४ गण हे.क्वा. कालिका कास्कीमा विपद् व्यवस्थापन तालिम प्राप्त १ (एक) प्लाटुन जनशक्ति आवश्यक उपकरणहरु सहित २४ सै घण्टा तयारी हालतमा राखि परिचालन गरिएको
- विपद् व्यवस्थापन तथा उद्धार कार्यको लागि प्रत्येक जिल्ला स्थित सशस्त्र प्रहरी बल नेपालका ईकाइहरुमा तुरुन्त परिचालनका लागि आवश्यक स्रोत सामाग्री लगायत जोखिमयुक्त स्थानहरुको म्याप मार्किङ्ग गरी तुरुन्त परिचालन हुन सक्ने गरी गणहरुमा १ (एक) प्लाटुन र गुल्महरुमा माईनस प्लाटुन विपद् व्यवस्थापन तालिम प्राप्त जनशक्तिलाई स्ट्याण्ड वाई राख्ने गरिएको ।
- जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्रहरुमा आवश्यकतानुसार संचार तालिम प्राप्त जनशक्तिहरु परिचालन गर्ने गरिएको।
- स्थानीय स्तरमा रहेका विद्यालय, क्लब, महिला समुह, वन उपभोक्ता समुह आदिमा विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा पुर्व तयारी सम्बन्धि अनुशिक्षण/ तालिम संचालन गरिएको ।
- विपद् व्यवस्थापनका लागि प्रत्येक गण स्तरमा १ प्लाटुन, गुल्मस्तरमा माईनस प्लाटुन तथा अन्य सबै मातहत ईकाइहरुमा कमतिमा १ सेक्सन स्ट्याण्डवाई टोली उपलब्ध सामाग्रीहरु सहित तयारी हालतमा राखीएको ।

- स.प्र.क.हरुलाई खोज तथा उद्धार कार्यमा सक्षम बनाउन तथा क्षमता अभिवृद्धि गर्न विपद व्यवस्थापन तालिम तथा अनुशिक्षण सञ्चालन गर्ने गरिएको ।
- युनिटहरुमा प्राप्त एमबुलेन्सलाई स्वास्थ्य सामाग्री सहित तयारी अवस्थामा राख्ने गरिएको।
- मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७८ तयार गरी सोही अनुरूप परिचालन गरिएको ।

प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरु :

- जोखिममा रहेका घर तथा बस्तिहरुको Evacuation र Management ।
- Collapsed Structure Search and Rescue, Deep water rescue जस्ता विशेष प्रकृतिका तथा जोखिमपूर्ण उद्धार कार्यका लागि विशेष विपद व्यवस्थापन तालिम प्राप्त जनशक्तिलाई परिचालन गर्ने ।
- आवश्यक परेको समयमा प्रदेश विपद् व्यवस्थापन टिमबाट टोली परिचालन गर्ने ।
- प्रदेश विपद् प्रकोप उद्धार समिति तथा जिल्ला विपद् प्रकोप उद्धार समितिहरूसंग निरन्तर सम्पर्क स्थापित गर्ने ।
- राहत वितरणको कार्यमा सुरक्षा प्रदान गर्ने ।
- अस्थायी आश्रयस्थल तथा शिविरहरुको निर्माण र व्यवस्थापनमा सहयोग तथा सुरक्षा प्रदान गर्ने ।

८.२. ३ हाल मौजात रहेको प्रतिकार्य सामाग्रीहरुको सुचि अनुसुचीमा हर्नुहोस ।

८.३. नेपाल प्रहरी संग सम्बन्धित पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धि मुख्य जिम्मेवारीहरु/क्रियाकलापहरु

८.३.१ सम्पर्क ब्यक्तिको नाम: प्र.ना.प. दिपक बहादुर के.सी. ईमेल:

dbkc97@gmail.com

सम्पर्क नम्बर: ९८५६०६०२००

पुर्व तयारीका मुख्य क्रियाकलापहरु:

- विपद् व्यवस्थापनका लागि परिचालन हुने गरी गण्डकी प्रदेश विपद् व्यवस्थापन गुल्म बाग्लुङमा २ वटा टोली गठन गरिएको र उक्त कार्यालयमा कार्यरत सबै प्रहरी कमाण्डलाई तयारी अवस्थामा राखिएको
- सि.प्र.अ.को कमाण्डमा ५० जना विपद् गुल्ममा ५० जना र जि.प्र.का. मा ५० जना, ई.प्र.का.मा १० रहने गरी जम्मा ७९२ जना परिचालनका लागि तयारी अवस्थामा राखिएको
- जमेको पानीमा उद्धारका लागि काम गर्न सक्ने ९५ जना प्र.क.हरुलाई तयारी अवस्थामा राखिएको
- पानीजन्य विपद् प्रतिकार्यका लागि १ थान मोटरबोट, १ थान हुईल लोडर र १ वटा स्काभेटर आवश्यकता अनुसार तयारी अवस्थामा राखिएको
- विपद्को अवस्था आएमा १८० वडा स्थानहरुमा ६९,९८५ जनालाई स्थान्तरण गर्न सकिने सुरक्षित स्थानको पहिचान गरिएको ।

- विपद् उद्धार सामाग्रीहरुको उचित भण्डारणका लागि ४६ वटा स्थानहरु पहिचान गरिएको अन्य हाल मौजात रहेको प्रतिकार्य सामाग्रीहरुको सूची यसै योजनाको अनुसूचीमा समावेश गरिएको छ ।

८.४. नेपाल रेडक्रस सोसाईटी संग सम्बन्धित पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धि मुख्य जिम्मेवारीहरु /क्रियाकलापहरु

८.४.१ सम्पर्क व्यक्तिको नाम : सूर्य प्रसाद ढकाल

सम्पर्क नम्बर: ९८५६०५३९५०

पुर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरु:

- गैरखाद्य सामाग्री भण्डारण गरिएको।
- DDRT मा सहभागी हुने गरिएको।
- CARDT

प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरु:

- राहात सामाग्री वितरण गर्ने।
- उद्धारका लागि DDRT मार्फत कार्य गर्ने।
- प्राथमिक सेवा प्रदान गर्ने।
- रक्तसञ्चार सेवा प्रवाह गर्ने।

आपतकालिन खर्चका लागि कोष

- एक लाख निर्णय भएको

हाल मौजातमा रहेको प्रतिकार्य सामाग्रीहरुको सूची:

गैती, बेल्चा, गल एक सेट रहेको।

१२०० परिवारको लागि गैरखाद्य सामाग्रीको सेट भण्डारण रहेको।

९. प्रभावित हुन सक्ने जनसंख्या (विषयगत क्षेत्रहरू अनुसार)

क्र.स	क्लष्टरको नाम	आवश्यकता (In Need)	लक्षित जनसंख्या	यूनिट
१	आश्रय स्थल /शिविर समन्वय तथा व्यवस्थापन	अस्थायी आवास तथा शिविर व्यवस्थापन ।	५१६० जना	१०३१ घरधुरी
२	स्वास्थ्य तथा पोषण	स्वास्थ्य तथा पोषण	मानिसक स्वास्थ्य समस्या (15%) =१४०७२, गर्भवति (2.5%)= २३४५, जेष्ठ नागरिक (जनसंख्या १८७६२

			8.5%)= ७९७४, नवजात शिशु (0.27% of total population, based on calculation using NDHS 2016 and Census 2011) = २५३, स्तनपान गराईरहेका महिलाहरु (2.8% of total population)= २६२७, प्रजनन उमेरका महिलाहरु (28% of total populations)= २६२६८, पानि तथा किटजन्य रोग प्रभावित जनसंख्या (~ 40% of total population)= ३७५२६, अपाङ्ग (२%)=१८७६	
३	खाद्य सुरक्षा			जनसंख्या
४	शिक्षा तथा संरक्षण			जनसंख्या
५	खानेपानी तथा सरसफाई			जनसंख्या
६	बन्दोबस्ती, पुर्नलाभ तथा आपत्कालिन संचार			घरधुरी

अनुसूचीहरु